

Planterne

Ringedalen/Ringedalen valley

Ringedalen er en sprækkedal der byder på intense naturoplevelser, især forår og efterår. Dalbunden er fugtig og har en meget frodig skovbundsflora. I det tidlige forår er et tæt tæppe af anemoner af flere arter og en ret stor forekomst af orkideen Tyndakset Gøgeurt. Går man ad stien op langs kanten af dalens østside, er en enestående udsigt over den opstemmede møllesø og over trætoppene på den anden side af dalen. Her kan opleves en mosaik af blomstrende kirsebærtræer og andre løvtræer i forskellige stadier af udspring og farver, bl.a. eg, ask, el og pil.

I dalbunden ses store, tætte bregnegrupper mellem gamle elletræer med mange døde stammer, alt sammen omgivet af mosgroede klipper – en rigtig urskov. En del elmetræer er døde af elmesyge og giver plads til, at nye træer langsomt kan tage over.

Også om efteråret kan en tur ad stien ovenfor dalens østside anbefales. Her står trætoppene på modsat side med stærke efterårsfarver i rødt, gult, brunt og grønt i mange nuancer, afhængig af træarter.

Ringedalen is a rift valley offering intense outdoor experiences, not least in spring and autumn.

The moist valley floor hosts luxuriant woodland flora. In early spring, the valley is blanketed with windflowers and a large stand of Early Purple Orchids. Walking on the path along the east rim of the valley, there are unique views of the dammed-up mill pond and across the treetops to the other side of the valley. Here it is possible to see a mosaic of flowering cherry trees and other deciduous trees in various stages of budding and colour, including Oak, Ash, Alder and Willow.

The valley floor has large thick clusters of ferns among old Alder trees with many dead branches, all surrounded by moss-covered rocks – a genuine primeval forest. The many elm trees which died from Dutch elm disease have made room for new tree species to gradually take over.

A walk along the top of the east rim of the valley is also highly recommended in autumn. From here there is a view of the opposite slope with treetops in bright autumn colours, including many shades of red, yellow, brown and green, depending on the tree species.

Foto © Jens Christensen

Tyndakset Gøgeurt. Early Purple Orchid. *Orchis mascula*.

Foto © Vivi Grønbjerg

Foto © Finn Hansen

Foto © Finn Hansen

Foto © Theo North Bjergsgaard

Foto © Theo North Bjergsgaard

Foto © Vivi Grønbjerg

Klippekysten syd for pieren /Rocky coast south of the pier

Fra Vang Pier kan man se ned langs kysten mod syd og få et godt indtryk af den for Nordvestbornholm karakteristiske klippestjilkyst. Strækningen er landskabeligt og botanisk spændende. Klipperne rejser sig flere steder lodret fra forstranden til femten til tyve meters højde. Der er ingen sti neden for klipperne, men er man til at springe fra sten til sten, kan man færdes ca. 500 m mod syd. Her står en stor fritstående strandpille, "Krageturen". Navnet er afledt af den bornholmske udtale af "Kreaturet".

Er man botanisk interesseret, er her flere spændende planter at se. Strækningen fra pieren til Krageturen er kendt for adskillige flotte eksemplarer af Klippe-Røn. Den vokser på de yderste kanter af klipperne højt oppe. I Danmark findes den kun på Bornholm. På klipperne vokser to andre buske, der også er helt specielle for klippetrænet på Bornholm: Rød og Sort Dværgmispel.

I forsommeren er klippesiderne dekoreret med rød-lilla og hvide klynger af blomster. Det er henholdsvis Dag-Pragtstjerne og en særlig storblomstret bornholmsk form af Strand-Kamille. På klippeskrænterne vokser desuden en række ikke så almindelige plantearter der er karakteristiske for tørre, varme og solbeskinnede kystskrænter, bl.a. Svalerod, Blod-Storkenæb, Vild Merian, Aks-Ærenpris og Smalbladet Klokke.

The view from Vang Pier south along the coast provides a good impression of north-west Bornholm's characteristic steep rocky coast. The stretch is interesting in terms of both landscape and botany. The cliffs rise up vertically from the foreshore to a height of fifteen to twenty metres. There is no path below the cliffs, but if you don't mind jumping from rock to rock, it is possible to walk about 500 metres southwards. Here you will find a free-standing needle-shaped rock named "Krageturen", whose name derives from the Bornholm word for "cow".

If you are interested in botany, there are many interesting plants to see here. The stretch from Vang Pier to Krageturen is known for its many Rock Whitebeam plants. They grow high up on the outer edge of the cliffs. This is the only habitat for this plant in Denmark. Two other bushes grow on the cliffs and are also unique to Bornholm's rocky landscape: Red and Black Cotoneaster. In early summer, the escarpments are decorated with clusters of reddish-purple flowers (Day Campion) and white flowers (a special large-flowered Bornholm species of Beach Chamomile). The crags are also the habitat of a number of less common plant species typical of dry, warm, sunny coastal slopes – these include Vincetoxicum, Bloody Cranesbill, Wild Marjoram, Spiked Speedwell and Peached-leaved Bellflower.

1. Rød Dværgmispel Cotoneaster *Cotoneaster integerimus*
2. Strandkamille Sea Mayweed *Tripleurospermum maritimum*
3. Blodstorkenæb Bloody Cranesbill *Geranium molle*
4. Vild Merian Wild Marjoram *Origanum vulgare*
5. Aksærenpris Spiked Speedwell *Veronica spicata*

Stenbruddene /The Quarries

Flere iøjnefaldende plantearter er begyndt at kolonisere de ellers ret ufrugtbare grusflader og de tiloversblevne bunker af stenmateriale. Bl.a. den høje og flotte Slangehoved og Farve-Reseda. Den videre udvikling af området bliver spændende at følge. Langsomt vil flere arter indfinde sig og områdets karakter ændres hen imod et mere grønt naturområde, som vi kender det fra bl.a. tidligere grusgrave.

Several striking plant species have begun to colonise the otherwise relatively infertile gravel areas and the remaining heaps of crushed aggregate, including the tall, beautiful Viper's Bugloss and Mignonette. It will be interesting to observe the area as it continues to develop. Other species will gradually move into and transform the quarries into an area of natural beauty, similar to how former gravel pits have developed, for instance.

Sådan så landskabet ud i 2001. The landscape in 2001.

Foto © Vivi Grønbjerg

Farve-Reseda. Dyer's Weed. *Reseda luteola*.

Foto © Vivi Grønbjerg

Slangehoved. Viper's Bugloss. *Echium vulgare*.